

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “ธมฺมวินย — พระธรรมวินัย”

คำว่า **ธมฺมวินย** เป็นภาษาบาลีอ่านว่า **ด้า - มะ - วิ - นะ - ยะ** มาจากคำว่า **ธมฺม** (สิ่งที่มีจริง, คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นไปเพื่อความเข้าใจสิ่งที่มีจริง) กับคำว่า **วินย** (นำออกหรือกำจัดซึ่งกิเลส) รวมกันเป็น **ธมฺมวินย** เขียนเป็นไทยได้ว่า **ธรรมวินัย** หรือ **พระธรรมวินัย** หมายถึง พระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นไปเพื่อเข้าใจสิ่งที่มีจริงตรงตามความเป็นจริง เป็นไปเพื่อกำจัดขัดเกลากิเลส นำออกซึ่งกิเลสได้ในที่สุด ถึงความเป็นผู้พ้นจากทุกข์ได้ในที่สุด ตามข้อความจากปรมัตถทีปนี อรรถกถา ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ จวมานสูตร ว่า “ท่านเรียกว่า ธรรมวินัย เพราะฝึกด้วยธรรมอย่างเดียว ไม่ใช่ฝึกด้วยท่อนไม้ และศาสตรา, อีกอย่างหนึ่ง ท่านเรียกว่า ธรรมวินัย เพราะการฝึกนั้นประกอบด้วยธรรม, อีกอย่างหนึ่ง ท่านเรียกว่า ธรรมวินัย เพราะนำเข้าหาธรรม เพื่อมรรค ผล และนิพพานตามลำดับ”

ข้อความจากพระไตรปิฎก แสดงถึงความเป็นจริงของพระธรรมวินัยไว้ มีดังนี้

“ธรรมก็ดี วินัยก็ดี อันใด อันเรา (ตถาคต) แสดงแล้ว ได้บัญญัติไว้แล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัย อันนั้น จักเป็นศาสดาแห่งพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา”

(พระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค มหาปรินิพพานสูตร)

พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ดูกร อุบาลี เธอพึงรู้ธรรมเหล่านี้แล้ว ธรรมเหล่านี้ ไม่เป็นไป เพื่อความเบื่อหน่าย เพื่อคลายกำหนัด เพื่อความดับ เพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อนิพพานโดยส่วนเดียว เธอพึงทรงจำธรรมเหล่านั้นไว้โดยส่วนหนึ่งว่า นี่ไม่ใช่ธรรม นี่ไม่ใช่วินัย นี่ไม่เป็นคำสอนของศาสดา อนึ่ง เธอพึงรู้ธรรมเหล่านี้แล้ว ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความ เบื่อหน่าย เพื่อคลายกำหนัด เพื่อความดับ เพื่อสงบระงับ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อนิพพานโดยส่วนเดียว เธอพึงทรงจำธรรมเหล่านั้นไว้โดยส่วนหนึ่งว่า นี่เป็นธรรม นี่เป็นวินัย นี่เป็นคำสอนของศาสดา.

(พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต สัตถุศาสนสูตร)

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงธรรม คือสิ่งที่มีจริง ๆ เมื่อเป็นความจริง ก็ย่อมจะพิสูจน์ได้ ทุกกาลสมัย ธรรมเป็นความจริงที่จะไม่แปรเปลี่ยนไปเป็นอย่างอื่น เป็นจริงอย่างไรก็เป็นจริงอย่างนั้น เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีที่ทรงแสดงความจริงเป็นอย่างไร ก่อนหน้านั้นหรือว่าต่อไปในภายหน้าอีกนานแสนนาน ความจริงนี้ก็ไม่ได้เปลี่ยนเป็นอย่างอื่น นี่คือความหมายของธรรม คือสิ่งที่มีจริงทั้งหมด ที่ทรงไว้ซึ่งลักษณะของตน ใคร ๆ ก็เปลี่ยนแปลงไม่ได้ และผู้ที่ทรงแสดงสภาพธรรมได้โดยละเอียด

โดยประการทั้งปวง ก็คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ได้ทรงแสดงพระธรรมตลอด ๔๕ พรรษา ด้วยพระหัตถ์ที่ประกอบด้วยพระมหากรุณาที่มีต่อสัตว์โลก ให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูก พ้นจากกิเลส อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวง มีผู้ที่ได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงมากมายนับไม่ถ้วน แล้วพระธรรมคำสอนที่พระองค์ทรงแสดง ก็ดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้

เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้แล้ว ทรงแสดงพระธรรมโปรดสัตว์โลกตลอด ๔๕ พรรษา ซึ่งวันหนึ่งๆ ทรงพิจารณาถึงบุคคลผู้ที่พระองค์จะเสด็จไปโปรด เพื่อให้บุคคลนั้นได้เข้าใจว่าอะไร คือสิ่งที่มีจริง อะไรเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าบางคนวันนั้นเขาจะยังไม่สามารถเข้าใจธรรมได้โดยตลอด ทั้งหมด แต่เมื่อได้ฟังครั้งหนึ่งแล้ว ต่อไปเขาก็ได้ฟังอีก แล้วก็เข้าใจอีกเพิ่มขึ้น เพราะว่าแต่ละบุคคล ต้องมีการเริ่มต้น ถ้าไม่เริ่มต้นที่จะฟังที่จะศึกษาเลย ก็จะไม่สามารถเข้าใจพระธรรมที่ละเอียดลึกซึ้งได้

พระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงมากมายนับไม่ถ้วน จึงควรที่จะได้พิจารณาว่า ไม่ว่าผู้ใดจะกล่าว ข้อความใด ไม่ฟังคัดค้านและไม่ฟังเชื่อกันที่ แต่ต้องตรวจสอบกับพระธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าตรงกันหรือไม่ เข้ากันได้หรือไม่ ถ้าสอดคล้องกันไม่ขัดกับสิ่งที่พระองค์ทรงแสดงไว้ สิ่งนั้นก็เป็ธรรม เป็นสิ่งที่กล่าวโดยชอบ กล่าวถูกต้องคล้อยตามคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

อีกประการหนึ่งที่จะควรจะได้พิจารณาคือ ข้อความต่างๆที่นำมากล่าวนั้น ให้ความเข้าใจอะไร ทำให้เข้าใจสิ่งที่มีจริงในชีวิตประจำวันหรือไม่ หรือว่าเป็นไปเพื่อความเห็นผิด เป็นไปเพื่อหลงมกมาย? ซึ่งผู้ฟังผู้ศึกษา ก็จะต้องมีปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา สามารถแยกแยะได้ด้วย ไม่ใช่ว่าใครพูดอะไร ก็พลอยคล้อยตามไปทั้งหมด หากเป็นถ้อยคำหรือข้อความที่เป็นไปเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว ไม่ว่าจะยาวหรือสั้นก็ตาม ก็ย่อมจะเป็นประโยชน์ แต่ถ้าผิดจากความเป็นจริงส่งเสริมให้เกิดความ เห็นผิดแล้ว ย่อมไม่นำมาซึ่งประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น มีแต่โทษอย่างเดียวทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น และไม่ตรงตามพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงด้วย

การศึกษาพระธรรมวินัยอย่างถูกต้องนั้น ต้องไม่ใช่แบบวิชาการ แต่เป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลาย กิเลสอันอาศัยพระธรรมที่ถูกต้องและพิจารณาใคร่ครวญว่าถูกต้องตามพระธรรมวินัย เพื่อจุดประสงค์ คือ อาศัยพระธรรมเพื่อจะได้ขัดเกลาละคลายกิเลสของตนเอง อบรมเจริญปัญญาสะสมเป็นที่พึ่งต่อไป

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงทั้งหมด เป็นเรื่องของการละตั้งแต่ต้น ถ้าคำสอนใด หรือหนทางไหนสอนเพื่อที่จะให้ได้ สอนให้ติดข้อง นั้นเท่ากับว่าเป็นการเพิ่มสมุทัย (เหตุแห่งทุกข์) คือความติดข้องต้องการ ไม่ใช่คำสอน ไม่ใช่พระธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างแน่นอน รวมไปถึงสอนให้กระทำอะไรด้วยความเห็นผิด ไม่รู้ หลงมกมาย สอนให้ไปสำนักปฏิบัติหรือให้ไปสู่ ที่หนึ่งที่ใด นั้นก็ไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเช่นเดียวกัน พระธรรมทั้งหมดต้องเป็นไปเพื่อรู้ และขัดเกลาละคลายกิเลสเท่านั้น เมื่อเข้าใจธรรมมากขึ้น ก็จะเห็นถึงพระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ พระมหากรุณาธิคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้น จึงสำคัญอยู่ที่การมีโอกาส ได้ฟังคำของพระองค์คือ พระธรรมคำสอนอันเกิดจากการทรงตรัสรู้ความจริงของสภาพธรรมที่มีจริงๆ ที่เป็นพระธรรมวินัย เป็นคำสอนที่เป็นไปเพื่อความเข้าใจสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง เป็นไปเพื่อ

ขัดเกลาละคลายกิเลสจนกว่าจะถึงการดับได้อย่างหมดสิ้นในที่สุด ซึ่งจะขาดการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวันไม่ได้เลย เพราะเหตุว่า คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคำจริง ผู้ที่เห็นประโยชน์สามารถเข้าใจได้ ไม่ว่าจะเป็นวัยไหน ถ้าเป็นผู้ที่ไตร่ตรองในเหตุผลตามความเป็นจริง.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]